

Laiškas Valerijai Čiurlionytei, [1916-07-24], [iš Petrogrado - į Lipecką].

Kodel?.. Kodel?..

Kodel?.. Kodel?..

Jau tiek laiko ir nuo Tavęs nė vieno žodžio...

Veltui kas vakarą nerimastaujās laukiu krasos, veltui ir rytmečiui išaušus lūkėju... Kodel, kodel?.. Kas pasidarė?.. Kas atsitiko?..

Aš taip senai beturėjau tavo laišką, taip senai begirdėjau dūšią tavo... Tiek jau buvau vienas ir vienas... O kas bus, jei ir šandie vakare dar nesulauksiu, ir rytoj rytą?.. Rytoj dieną turbūt persikelsiu ligonbutin... Paglūdėsiu ir parymosiu... Ir ligonbuty in mane niekas nė ateis, nė laišką parašys...

Turiu priimti visa, visa... Klaiku bus? Baugu bus?.. Šiušu bus?.. — Vakarykštis dangus buvo toks giedras, saulolaida tokia kraujuota ir dūšia vieną tejuo: nelaukė rytojaus. Šandie dangus apsiniaukęs, šandie slanko tiktai šešėliai, ir dūšiai klaiku, ir dūšia nelaukia rytojaus... Sesule, ar sulauksiu nuo tavęs laišką šandie?.. Ar išgirsiu tai, ko ieškau nakties tamsumoje ir ryto brėkštoj?.. Ar pajusiu tavo lelijas ir tavo baltą vainiką?.. Sesule, sesule!

Ar atlankysi mane šandie?..

Ar nuskraidrinsi mano vienumą ir palaiminsi Išsilgimą?..

Subatoj (šandie pirmadienis) buvau nuvažiavęs in Kelpšą [1] už miesto, pas jį pernakvojęs važiavau in Mares ir koncertą. Marės visą laiką siautė. Juodos, putotos, galingos... Baltas vilnis gynė. Šaltą smėlį ir kietas uolas glamonėjo ir mylavo... Maudžiaus. Taip gerai. Vilnys supė, supė. Ateina, atbėga, atsiskubina, parbloškia visą, užliena, susupa ir bėga toliau sužeista ir vėl sveika. Jokio vėjo. Tik vienos vilnys. Toli-toli debesys, sugulę, susivartę, mėlyni ir linžiedžiai, ir palšai ūkanoti, apsiautė visus skliautus ir dangaus, žydraus ir inskaidrinto [ne kur]... Buvo pavakarys... O gal tai ir aušra, nes iš Marių mažutis vėjužis pakilo ir atnešė grakščią žinią, nes bangų viršūnės žėrėjo kažkokiais spinduliais, nes dūšia neskyrė tada nei brėkštos, nė brėkšmos... Stovėjau aš vidury Marių, vilnys bėgo ant manęs, skabino ir bučiavo, aš žiūrėjau in jas, stebėjau ir juokiaus... Buvo tai pavakarys, o gal ir aušra, o gal kas nors ir dar gražesnio... — — —

Buvo naktis... Juoda, gili, bedugnė. Danguis visas pajuodavo. Ir mėlynė, ir debesys, ir rūmai, ir bokštai... Marios ir juodos, ir mėlynos... Vilnys padidėjo, vėjužis truputį sunkiau alsavo... Inėjau in Mares toli, toli uolomis, atsisėdau ant vienos šaltos, rymojau... Debesys kiečiau susispietė, paslėpė paskutines tris žvaigždutes, kurios dar spingsojo danguje, ir liko vien tik naktis. Toli kažkur marėse degė ties uolomis švyturio liepsnos, o kažkur dar toliau prožektorius kažko[k]sai leidinėjo didelius plačius ugnies stulpus in debesis... Debesys švito ir kugždinos — d[ž]iaugėsi, džiaugėsi... Insmeigiau akis in tolumą, in erdves, in armijas... Dūšia, dūšia, — ar nenyku?.. — Vilnys siekė mano kojas ir glamžė, ir sapaliojo, plaukai apšerkšmenijo, marių švytručiais pasidabino ir Marių dainos prisisunkė. Retkarčiais širpuliai bėgo per krūtinę... Sėdėjau vidury Marių ant uolos ir rymojau — buv[o] tai juoda naktis, o gal ir auštantis rytas...

Šandie gi vėlei apsvaigęs... Vėlei krūtinė dega, ir širdis gūsčioja... Vėlei ilgu, taip ilgu... Ir dabar dar juntu ir vilnis, ir uolas, ir naktį... Ir širpuliai tankiai perbėga... Šandie, kaip ir vakar, jokios minties manyje nėra ir aš išvidinio pasaulio nejaučiu...

Esu dabar savo biure.

Grišiu namo. Sakyk, sesule, ar grįžęs rasiu jau nuo tavęs žinutę?.. Jei nerasiu — bus labai labai liūdna... Ir nežinau, ką šią naktį darysiu. Rytoj — ligonbutis... Ar nepagyventi dar ir šią naktį paskutinį kartą, ar dar nenuvažiuot in Mares?..

Ar taip kur Viešpatnią Naktį pastikt?..

Sesule! Neužmirškite mane, sesutėle...

Aš taip laukiu, taip laukiu.

Ar bus mano laukimas kaip sapnas ir mano išsiilgimas vien tik žaizda?..

— — — —

Būk džiaugsminga, Sesutėle, kaip gegutės ašarėlės, kaip baltosios...

Tavasai Bolyt[is]

KOMENTARAI

- [1] Juozas Tallat-Kelpša (1889–1949), BS draugas; tuo metu gyveno Petrograde, konservatorijoje studijavo kompozicijos teoriją, vadovavo lietuvių chorams, dirigavo operėčių spektaklius. 1916 m. jis buvo pašauktas atlikti karinę prievolę, tarnavo įvairiuose Rusijos miestuose: Mogiliove, Oriole, Kurske, Voroneže.